

P.Z. br. 65

HRVATSKI SABOR

KLASA: 552-01/20-01/02

URBROJ: 65-20-02

Zagreb, 12. studenoga 2020.

Hs**NP*552-01/20-01/02*65-20-02**Hs

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o dopunama Obiteljskog zakona*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Anka Mrak-Taritaš, zastupnica u Hrvatskom saboru, aktom od 12. studenoga 2020. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, sudjelovat će predlagateljica prijedloga zakona.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 65

HRVATSKI SABOR

Zastupnica Anka Mrak-Taritaš

Zagreb, 12. studenog 2020.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 – HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 12 -11- 2020		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
552-01/20-01/02	65	
Uredžbeni broj:	Prit.	Vrij.
6531-20-01	1	01

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o dopunama Obiteljskog zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (NN85/10 – pročišćeni tekst i 05/14 Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora (NN 81/13, 113/16, 69/17, 29/18) podnosim Prijedlog zakona o dopunama Obiteljskog zakona.

Sukladno članku 174. stavku 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, na sjednici Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela prijedlog Zakona ću obrazložiti osobno.

Anka Mrak-Taritaš, zastupnica

ZASTUPNICA ANKA MRAK-TARITAŠ

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA

Zagreb, Studeni 2020.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske (NN RH 85/10-pročišćeni tekst i 05/14).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI OVIM PRIJEDLOGOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE IZ NJEGA PROISTEĆI

Ocjena stanja

Posvojenje kao poseban oblik obiteljsko-pravnoga zbrinjavanja i zaštite djece, regulirano je **Obiteljskim zakonom** (NN 103/15, 98/19) na snazi od 1.11.2015., i to njegovim četvrtim dijelom - Posvojenje, člancima 180. do 217. Navedenim odredbama Obiteljskoga zakona propisane su pretpostavke za zasnivanje posvojenja, postupak posvojenja te prava i dužnosti vezane uz posvojenje.

Obiteljski zakon (NN 103/15., 98/19) Članak 213. stavak 1., točka 5., definira da se *"djetetu ima odrediti novi osobni identifikacijski broj koji će se upisati u maticu rođenih, ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa djeteta."*

No, predmetni Zakon ne regulira mogućnost dodjele novog OIB-a djeci posvojenoj po Obiteljskom zakonu iz 2003. (NN 116/03, 17/04) te u vrijeme suspenzije Obiteljskog zakona iz 2014. (NN 75/14) pa se njima ne može odrediti novi OIB, iz čega je razvidno da postojeća zakonska regulativa ne osigurava jednak pravni tretman i jednaku pravnu zaštitu svoj posvojenoj djeci. Djeca posvojena po Obiteljskom zakonu iz 2015. uživaju veću pravnu zaštitu u odnosu na djecu posvojenu po Obiteljskom zakonu iz 2003. te u vrijeme suspenzije Obiteljskog zakona iz 2014. (iako je on sadržavao odredbu o novom OIB-u). Nemogućnost retroaktivne izmjene OIB-a znači da će prava i interesi jednog broja posvojene djece ostati trajno ugrožena.

Postojeća zakonska regulativa:

- **Diskriminira posvojenike** koji zbog nemogućnosti sveobuhvatnog i kvalitetnog ažuriranja podataka u svim javnim i državnim institucijama ne mogu ostvariti temeljna prava na zdravstvenu zaštitu (nemogućnost dobivanja lijekova, nemogućnost naručivanja na bolničke pretrage i sl.);
- **Ugrožava privatnost posvojenika** zbog nepostojanja jedinstvene baze podataka svih javnih i državnih institucija i nepostojanja adekvatnog IT sučelja. Gotovo sve javne i državne institucije imaju svoje vlastite baze podataka, temeljene na OIB-u, u kojima dijete vode po podacima koje su dobile po rođenju. To znači da veliki broj djelatnika javnih i državnih institucija ima pristup starim podacima (koja se u Centrima socijalne skrbi vode kao tajni) pa posljedično i novim.
- **Narušava dostojanstvo posvojenika** i njihovih roditelja jer su prisiljeni, a kako bi ostvarili prava koja im osigurava Ustav i pozitivni propisi RH, kontinuirano iznositi svoje intimne priče nepoznatim osobama na za to neprimjerenim mjestima. To može biti osobito stresno i štetno za

nepoznatim osobama na za to neprimjerenim mjestima. To može biti osobito stresno i štetno za djecu starije školske dobi i tinejdžere koji upravo u to vrijeme postaju svjesni svoje životne priče, moraju je prihvatiti i s njom se saživjeti, što je samo po sebi teško i stresno.

- **Izlaže posvojenike zloupotrebama privatnosti i osobnih podataka** jer se preko JMBG-a može doći do OIB-a i obratno, pa svaka imalo informatički pismena osoba koristeći OIB i/ili JMBG može doći do podataka o djetetu (novo ime, adresa i sl.) i zlorabiti ih na razne načine, npr. otkriti nove informacije biološkim roditeljima djeteta i/ili okolini (školskim poznanicima).

Osnovna pitanja koja bi trebalo urediti predloženim izmjenama i dopunama

Predložene dopune Obiteljskog zakona osigurat će jednak pravni tretman i jednaku pravu zaštitu svoj posvojenoj djeci, neovisno o vremenu posvojenja, a prije svega:

- zaštitu identiteta posvojene djece;
- zaštitu osobnog i obiteljskog života posvojene djece;
- zaštitu od zloupotreba privatnosti i osobnih podataka.

Posljedice koje će donošenjem dopuna proisteći

Ovaj prijedlog dopuna Obiteljskog zakona stavlja zaštitu i interes djeteta u prvi plan i eliminira nelogične i pravno neodržive nekonzistentnosti, tj. nedosljednosti zbog kojih posvojena djeca imaju različiti pravni tretman i različitu razinu pravne zaštite. Djeci posvojenoj po Obiteljskom zakonu iz 2015. je osigurana pravna zaštita dok je djeci posvojenoj po Obiteljskom zakonu iz 2003. te Obiteljskom zakonu iz 2014. ta pravna zaštita trajno uskraćena.

Treba istaknuti da će predloženom dopunom biti omogućen prestanak diskriminacije djece posvojene na osnovu Obiteljskog zakona iz 2003. te zaštita za oko 1100 djece izložene konstantnoj prijetnji da će njihovi osobni podaci biti zloupotrijebljeni

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona u Državnom proračunu nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA

Članak 1.

U članku 213., stavku 1., točki 5. dodaje se rečenica koja glasi: „Za djecu posvojenu do stupanja na snagu ovog Zakona, posvojitelji mogu tražiti od Centra za socijalnu skrb, koji je donio rješenje o posvojenju, dopunu tog rješenja kojom se djetetu ima odrediti novi osobni identifikacijski broj, koji će se upisati u maticu rođenih.“

Članak 2.

U članku 215., stavku 4. iza riječi „rješenjem“ dodaje se novi tekst koji glasi: „ili dopunom rješenja“

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI ZAKONA

Uz članak 1.

Ovom dopunom članka 213. Zakona omogućava se da se, na zahtjev posvojitelja, djetetu posvojenom prije stupanja na snagu Obiteljskog zakona iz 2015., odredi novi osobni identifikacijski broj koji se upisuje u maticu rođenih.

Uz članak 2.

Ovom dopunom članka 215. Zakona omogućava se da matičar u maticu rođenih upiše novi osobni identifikacijski broj, na temelju dopune rješenja iz članka 1. ovog Prijedloga.

Uz članak 3.

Propisuje se stupanje na snagu ovog Zakona.

TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE DOPUNJUJU

Članak 213.

(1) Izreka rješenja centra za socijalnu skrb kojom se zasniva posvojenje sadrži:

1. za posvojenika: osobno ime i prezime, spol, dan, mjesec, godinu i sat rođenja, mjesto rođenja, nacionalnost i državljanstvo, godinu i redni broj upisa u matici rođenih

2. za roditelje: osobni identifikacijski broj, osobno ime (i rođeno prezime), datum i mjesto rođenja, nacionalnost, državljanstvo, zanimanje te prebivalište i adresu stanovanja roditelja

3. za posvojitelje: osobni identifikacijski broj, osobno ime (i rođeno prezime), datum i mjesto rođenja, nacionalnost, državljanstvo, zanimanje, prebivalište i adresu stanovanja

4. određenje da se posvojitelji upisuju, odnosno ne upisuju kao roditelji i

5. određenje da se djetetu ima odrediti novi osobni identifikacijski broj koji će se upisati u maticu rođenih, ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa djeteta.

(2) Ako je zasnivanjem posvojenja došlo do promjene osobnih podataka posvojenika, izreka rješenja sadrži i nove osobne podatke.

(3) U rješenju iz stavka 1. ovoga članka odredit će se da će se posvojitelji upisati u maticu rođenih kao roditelji djeteta, osim ako centar za socijalnu skrb utvrdi da to nije u interesu djeteta.

(4) Za određenje da se posvojitelji upisuju kao roditelji potreban je pristanak posvojenika koji je navršio dvanaest godina života.

Članak 215.

(1) U maticu rođenih posvojitelji se upisuju kao roditelji ako je to određeno rješenjem iz članka 213. ovoga Zakona.

(2) U maticu rođenih djeteta matičar će upisati bilješku o izvršenom posvojenju uz napomenu da se na temelju toga upisa više ne izdaju isprave.

(3) Nakon toga matičar će izvršiti novi temeljni upis činjenice rođenja prema podacima iz rješenja o posvojenju sukladno članku 213. stavku 1. ovoga Zakona.

(4) Matičar će djetetu upisati u maticu rođenih novi osobni identifikacijski broj ako je to određeno rješenjem iz članka 213. ovoga Zakona.